

осіб. Перспективи подальших досліджень обраної тематики вбачаються у розширенні об'єкта спостереження, окресленні резервів оптимізації фінансової поведінки ДГ та параметричного оцінюванні чинників її активування.

Література

1. Витрати і ресурси домогосподарств України у 2012 році (за даними вибіркового обстеження умов життя домогосподарств України): статистичний зб. – Ч. 1. – К. : Вид-во "Державна служба статистики України", 2013. – 377 с.
2. Класифікація індивідуального споживання за цілями. Національна статистична класифікація. – К. : Вид-во "Держком. статистики України", 2007. – 40 с.
3. Орлов Л.Ф. Исследование роли и места финансов домашних хозяйств в современной экономике России / Л.Ф. Орлов // Вестник Московского государственного областного университета. – Сер.: Экономика. – 2010. – № 1. – С. 35-39.
4. Офіційний сайт Державної служби статистики України. [Електронний ресурс]. – Доступний з <http://ukrstat.gov.ua>.
5. Переверзєва А.В. Индекс людського щастя – показник рівня реалізації людського потенціалу / А.В. Переверзєва // Актуальні проблеми економіки : наук. економ. журнал. – 2009. – № 7(97). – С. 201-207.

Гальків Л.И. Денежные расходы домохозяйств на услуги гостиничного и ресторанного бизнеса: статистический срез

Охарактеризована отечественная практика статистического наблюдения за расходами домохозяйств, в частности за расходами на услуги гостиничного и ресторанного бизнеса. Выделены и проанализированы основные детерминанты денежных расходов домохозяйств Украины по статье "Рестораны и гостиницы" в современных условиях.

Ключевые слова: финансы домохозяйств, статьи расходов домохозяйств, денежные расходы домохозяйств, услуги гостиничного и ресторанного бизнеса.

Halkiv L.I. Cash expenditures of households for services of hotel and restaurant business: a statistical measurement

The article contains description of the national statistical practices monitoring expenditures. Separately, described the practice of monitoring household spending on services of hotel and restaurant business. Analyzed the determinants of spending on services of hotel and restaurant business.

Keywords: finance household, various articles of household expenditures, cash expenditures, services of hotel and restaurant business.

УДК 338.486.3/6:640.42

Доц. Н.П. Бакеренко, канд. екон. наук –
ПВНЗ "Європейський університет"

ОСОБЛИВОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ ГОТЕЛЬНОЇ ІНДУСТРІЇ

Досліджено особливості функціонування суб'єктів господарювання готельного бізнесу. Розглянуто головні тенденції сучасного розвитку індустрії гостинності, фактори, що впливають на ефективність фінансово-господарської діяльності підприємств готельної індустрії. Запропоновано, що в основу побудови діяльності підприємств, які надають готельні послуги, має бути покладено внутрішнє значення фінансово-економічних відносин та управління ними, а також базові принципи процесу управління діяльністю готельних підприємств (ефективність, безперервність функціонування, адекватність, гнучкість, інноваційність, інтегрованість, збалансованість інтересів, об'єктивність та цілісність, своєчасність прийняття рішення).

Ключові слова: фінансово-господарська діяльність, підприємства готельної індустрії, чинники формування попиту на готельні послуги, види діяльності готельних підприємств, споживачі готельних послуг, фінансово-економічний механізм управління.

Постановка проблеми. Готельну індустрію недаремно вважають однією із найважливіших складових секторів інфраструктури туризму, оскільки коли немає готелів для розміщення туристів – немає й самого туризму. Швидкі темпи її розвитку потребують постійної системи вдосконалення управління готельними закладами, особливо це актуально у самому готельному продукті. Сьогодні він формується на основі високих технологій для задоволення потреб різних категорій споживачів. Ця істинна та жорстка потреба економіки будь-якого туристичного регіону чи країни орієнтована на отримання постійних та високих доходів суб'єктами готельної індустрії від надання спектра готельних послуг. Варто зазначити, що ефективність від функціонування готельних підприємств отримує й держава у вигляді постійних надходжень податків та зборів від цих суб'єктів.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Досліджено окремі теоретичні аспекти вдосконалення фінансово-економічного механізму управління діяльністю підприємств, що надають готельні послуги, в наукових працях багатьох вчених: М.М. Артуса, П.В. Баранова, Г.Я. Ільницької, О.М. Ковалюка, І.В. Колесова, М.І. Крупки, І.А. Ломачинської, О.П. Луція, М.А. Песселя, А.М. Поддєрьогіна, Н.С. Прокопенко, Л.В., Романової Ю.Б. Слободяник, П.А. Стецюка та ін. Поряд із цим, через потребу розширення національної індустрії гостинності виникає потреба у чіткому окресленні особливостей цієї сфери бізнесу та у з'ясуванні факторів підвищення ефективності діяльності готельних підприємств.

Мета роботи полягає у дослідженні особливостей діяльності підприємств готельного бізнесу та обґрунтуванні факторів підвищення їх ефективності.

Виклад основного матеріалу. Готельний бізнес повинен стати вагомим фактором економічного зростання регіону та покращення матеріального добробуту населення, сприяти подоланню територіальної диспропорції на рівні економічного розвитку, розвитку підприємництва, додатковим надходженням як до місцевого, так і до державного бюджетів, виступати джерелом створення нових робочих місць, а також створювати сприятливий туристичний імідж регіонів [1, с. 2].

Сьогодні готельна індустрія – це могутня система господарювання регіону чи окремого туристичного центру і надзвичайно важлива дохідна складова економіки країни. Суть поняття готельна індустрія сьогодні більшість науковців ототожнюють із поняттями "готельний бізнес", "готельне господарство", "готельна справа". Це пов'язано з тим, що суб'єкти господарювання здійснюють свою діяльність з метою отримання прибутку внаслідок розміщення туристів та надання їм інших додаткових послуг. А тому більшість науковців переконані, що готельна індустрія є невід'ємною частиною сфери гостинності.

На конкурентному ринку послуг гостинності прагнення підприємств до отримання найбільшого прибутку та зростаюча платоспроможність споживачів послуг спонукають підприємства готельного бізнесу надати не лише проживання та харчування, а й розширити обсяг додаткових і супутніх послуг. Це збагачує зміст поняття "готельний бізнес", розширює сферу діяльності готельних підприємств, що надають послуги, і власного виробництва, і суміжних галузей

[2]. Окрім цього, готельний бізнес є складним багатофункціональним видом діяльності, соціальним за своєю суттю [1, с. 3].

Як відзначає авторський колектив [3, с. 302], готельна індустрія – це єдність усіх фірм і організацій, що співпрацюють, кожна з яких виконує свої специфічні функції, спрямовані на задоволення потреб гостей. Під час дослідження індустрії гостинності важливо усвідомлювати, що вона містить різні галузі й сектори, крім того, потрібно врахувати системи взаємин, що існують між готельними комплексами та іншими компаніями, багато в чому подібними до них. А головна рисою готельного господарства, на думку О.Л. Ремеслової [4], є підвищення попиту на готельні послуги через створення взаємовигідних відносин між клієнтом (відвідувачем) і підприємством готельного господарства, в яких визначальними стають функціональні якості гостинності.

Мальська М.П. трактує зміст готельного господарства як сукупність готельних підприємств різних типів, що приймають та надають послуги з розміщення, харчування, додаткових і суміжних послуг [2]. Узагальнення існуючих думок щодо визначення економічної природи готельної індустрії автори по-різному трактують цю категорію: як відносини або як діяльність.

Отже, готельна індустрія сьогодні визначає зміст системи гостинності, під якою варто розуміти комплекс галузей, основне завдання яких пов'язане з обслуговуванням туристів під час їхнього перебування поза місцем постійного проживання. До неї, згідно з визначеннями провідних спеціалістів, належать готельний і ресторанний бізнес, підприємства транспортного обслуговування, своєрідні розваги. Готельна сфера в структурі індустрії гостинності виконує ключові функції, оскільки пропонує відвідувачам комплекс послуг, у формуванні та реалізації яких беруть участь усі сектори й елементи індустрії гостинності [2]. Тому серед головних тенденцій сучасного розвитку індустрії гостинності можна виділити [5, с. 28; 6, 7]:

1. Розвиток різноманітних типів готельних закладів, що потребує наскрізного моніторингу та прийняття управлінських рішень на макро- та мікрорівні [6].
2. Запровадження високих стандартів обслуговування у сфері національної гостинності, пов'язане із створенням традиційних для світової готельної індустрії корпоративних форм – міжнародних готельних ланцюгів [7, с. 227].
3. Поглиблення спеціалізації та диверсифікації готельних послуг [5].
4. Утворення значних за розмірами корпоративних форм – готельних ланцюгів, які стають транснаціональними компаніями [5].
5. Широке використання в індустрії гостинності інформаційних систем управління, технологічного забезпечення, маркетингу [5].
6. Інтеграція капіталу готельних підприємств з капіталом фінансових, страхових, будівельних, транспортних та інших сфер економіки [5].
7. Широке використання наукового менеджменту організації та управління готельним бізнесом [5].
8. Розвиток мережі невеликих готельних підприємств, зорієнтованих на конкретний сегмент ринку [5].
9. Зростання пропозиції та одночасно скорочення попиту на готельні послуги, що призводить до посилення конкуренції [6].

Таким чином, сучасні тенденції розвитку індустрії готельних комплексів спрямовані, в підсумку, на рішення основних завдань: пошук власних конку-

рентних переваг; створення стабільної клієнтури через уміння знайти свого клієнта; пошук і створення нових шляхів розвитку, постійне відновлення власної політики з урахуванням динамічності розвитку ринку готельних продуктів [3, с. 302].

Готельна діяльність визначається як діяльність юридичних осіб і індивідуальних підприємців, які володіють або наділені у встановленому порядку майновими правами, на яке або колективний засіб розміщення з безпосереднього розпорядження та управління ним, для надання послуг розміщення і обслуговування громадян, а також інша діяльність з організації та надання готельних послуг, включаючи їх реалізацію [8, с. 34]. Враховуючи це, фінансово-господарська діяльність підприємств готельної індустрії має свої особливості, які формуються під впливом таких факторів, як:

1. Спеціалізація готельного підприємства (туристична, курортна, бізнес-готель тощо), що визначає специфічні елементи системи управління фінансами та враховує цільовий характер їх діяльності.
2. Органічний зв'язок з іншими секторами туристичної індустрії.
3. Соціально спрямований характер діяльності, що лише частково регулюється ринком.
4. Сезонний характер багатьох готельно-туристичних закладів, що визначають рівень їх завантаженості та ефективності використання матеріально-технологічної бази та трудові ресурси.
5. Нематеріальний характер готельного продукту, що характеризується створенням особливого виду послуг, які споживаються лише в момент їх пропозиції.
6. Комплексний характер готельного продукту, тобто складається із сукупності послуг різних сфер гостинності. Їхню сукупність утворюють єдиний готельний продукт – "пакет послуг", вміст якого включає потреби споживачів і може змінюватись залежно від індивідуальних побажань клієнта.
7. Глибока персоніфікація процесу обслуговування споживачів готельних послуг задля повного задоволення клієнтів.
8. Охоплює різноманітні види діяльності в царині послуг, які пов'язані з процесом гостинності, прийомом і сервісом туристів.
9. Ефективність фінансово-господарської діяльності визначається результатом процесу надання кінцевої послуги.

Зміст та значення діяльності підприємств готельної індустрії визначається її функціями, а вони – соціальною і економічною складовими, а саме:

- надання тимчасового житла на комерційній основі;
- максимальне задоволення потреб споживачів готельних послуг;
- оптимізація прибутків від готельної діяльності внаслідок ефективного управління фінансово-господарською діяльністю;
- оптимальне задоволення інтересів суб'єктів, які беруть участь у розподілі доданої вартості, що сформувалась внаслідок виготовлення та реалізації готельних послуг (власники готелів, працівники, держава);
- створення нових додаткових робочих місць;
- важливе джерело наповнення місцевих та державного бюджетів;
- презентує державу та її рівень на міжнародному ринку.

Із розвитком готельної індустрії спостерігаємо стрімкий розвиток різноманітних мереж та суб'єктів щодо надання послуг із розміщення туристів. Се-

ред них виділяють групи підприємств як готельного, так і не готельного типів (додаткові засоби розміщення). Найпоширенішими серед них є готелі та мотелі. Однак і інші підприємницькі структури посідають вагомe місце серед мережі суб'єктів готельної індустрії. Враховуючи неоднозначність класифікаційних підходів щодо типології підприємств готельної індустрії та опираючись на дослідження вітчизняних та зарубіжних науковців, у роботі представлено авторську уніфікацію їх за виділеними ознаками, що дає змогу найбільш ґрунтовно охопити специфіку сфери.

За формою власності розрізняють колективні, індивідуальні, приватні та державні готельні заклади. Цікаво відзначити, що розвиток капіталістичних та ринкових відносин в економіці України призведе до постійного зростання приватного сектору у цій сфері, а державна форма власності характеризується поступовим скороченням. Окремі дослідження свідчать, що приватна власність зарекомендувала кращі результати діяльності підприємницьких структур господарювання.

За формою організації розрізняють суб'єктів готельного та не готельного типу. Згідно з "Правилами користування готелями та аналогічними засобами розміщення і пропозиції готельних послуг, затверджених наказом Державної туристичної адміністрації України від 16 березня 2004 р., № 19", до готелів та аналогічних усіх форм власності належать комплекси, що здійснюють діяльність на території України у сфері надання послуг розміщення (готельних послуг) споживачам, і регулюють відносини між споживачами (фізичними особами), які проживають у готелях або мають намір скористатися готельними послугами) та готелями, виконавцями цих послуг [9]. До готельного типу належать: готелі, мотелі, пансіонати, курортні готелі, гостьові будинки тощо.

Особливістю сучасного готельного обслуговування є децентралізація реалізації послуг. Великі готельні об'єднання формують спеціалізовані ланки для реалізації основних послуг. Тому частина операцій у процесі обслуговування туристів (попередній продаж, резервування місць та ін.) не належать до компетенції окремих ланок готельного підприємства і зосереджені у спеціалізованих бюро подорожей або самому підприємстві. Тому на якість обслуговування в готелях впливає діяльність посередницьких ланок, що реалізують їхні основні послуги [10]. Основні чинники формування попиту на готельні послуги представлено в табл.

Отже, доповнити зазначений зміст тим, що попит і пропозиція – це незмінні постійно впливаючі чинники на діяльність готельних підприємств та формування споживчих потреб. Якщо попит визначає потребу в певних готельних послугах, яка підкріплюється платоспроможністю споживача, то пропозиція може мати мінливий характер, який визначається дією таких факторів: рівнем оподаткування, територіальним розміщенням готельного закладу та ступенем розвитку туризму в регіоні, доступністю фінансових ресурсів, рівнем цін тощо.

При цьому готельні послуги пропонуються споживачам прямо або через посередників у вигляді окремої послуги або в складі турпакета. За оцінками фахівців, дохід від продажу готельних номерів індивідуальним клієнтам більший, ніж від групових заїздів туристів [11, с. 103]. А тому для оптимізації своїх при-

бутків готельні підприємства особливу увагу під час управління приділяють процесу виробництва та реалізації готельної послуги, при цьому намагаючись мінімізувати мінливий її характер. Отже, діяльність підприємств готельного господарства та їх структурні підрозділи спрямовані на задоволення вимог клієнтів, що дає змогу вирішити проблеми, пов'язані з оптимізацією доходів і витрат підприємств, і як результат – отримання прибутку. Фактичне виконання поставленої мети можна реалізувати шляхом постійного управління витратами та доходами основної діяльності.

Табл. Основні чинники формування попиту на готельні послуги

Ознака поділу	Тип чинника	Характеристика чинника
1	2	3
1. За рівнем їх утворення	чинники мікрорівня	формується як певні фінансово-економічні та суспільні відносини, що визначаються взаємовідносинами постачальників, партнерів, по бізнесу конкурентів, споживачів, посередників (турагентів та туроператорів), органів державної та місцевої влади, міжнародних організацій, фінансово-кредитних установ тощо
	чинники макрорівня	визначають рівень конкурентоспроможності та переваг готельних підприємств на внутрішньому (регіональному чи національному) та міжнародному ринках через систему відносин політичного, географічного, демографічного, технологічного, соціально-політичного, економічного та природного характеру
2. За напрямками впливу	зовнішні	умови, що визначають підприємницьку діяльність; купівельна спроможність та дохідність населення; рівень податкового навантаження; сприятливі можливості залучення фінансових ресурсів; прямі та опосередковані регулятори розвитку національного та міжнародного ринку готельних послуг тощо
	внутрішні	маркетингове та інформаційне забезпечення готельної діяльності; інвестиційна та фінансова політика; рівень ефективного використання ресурсів; якість та комфорт наданих послуг тощо
	галузеві	рівень розвитку галузевої інфраструктури, суфраструктури, кон'юнктура ринку готельних послуг, система дій щодо просування готельного продукту, технологічне оснащення галузі, організаційне забезпечення готельної індустрії, рівень готельного обслуговування, забезпеченість організації діяльності нормативно-правовим забезпеченням
3. За значенням	економічні	рівень матеріального добробуту споживачів; рівень цін на готельні послуги; рівень попиту та пропозиції на готельні послуги; співвідношення робочого часу та вільного часу; ефективність використання ресурсів; рівень безробіття; інфляція; розмір інвестицій в інфраструктуру і готельну індустрію; валютний курс; простота обміну валют та розрахунків; розвиток торгівлі та дистрибуції; кваліфікація працівника
	культурно-психологічні	пріоритети в системі духовних цінностей; психологія споживання; орієнтація на насолоду життя; інтерес до альтернативної культури; безпека відпочиваючих; інтерес до культурних місць
	політичні	наявність нормативно-правової бази, що стимулює та регулює готельну діяльність; пріоритетні напрями готельної індустрії; зміна умов функціонування підприємництва під впливом змін напрямку політики держави, регіону
	екологічні	екологізація мислення; прямий і опосередкований вплив на довкілля як споживачів, так і суб'єктів готельного бізнесу
	індивідуальні	особливості індивідуального споживача; стиль життя; зацікавленість у вільний від роботи час; хобі; система духовних цінностей індивіда; цільові мотиви, рекомендації та настанови
соціальні	вік, стать, професія, освіта, сімейний стан, соціальна приналежність,	

1	2	3
	но-демографічні	майнове становище, місце та регіон обслуговування туристів; тенденції до зростання народів, до культури інших країн; професійні поїздки тощо
	технологічні	рівень НТП в індустрії; якість системи дистрибуції та інформаційного забезпечення; розвиток телекомунікаційних технологій; комп'ютеризація системи бронювання номерів
4. За рівнем впливу на діяльність готельних підприємств	стимулювальні	активізують за певних умов та у певний період діяльність готельних підприємств та сприяють попиту на послуги (екстенсивні та інтенсивні). До екстенсивних належать: зростання кількості працівників, збільшення кількості залучених ресурсів, побудови готелів із технічним оснащенням. До інтенсивних потрібно віднести – підвищення рівня кваліфікації працівників; розвиток інформаційних технологій; розвиток професійно-кваліфікаційної структури; зростання кількості залучених інвестицій; фінансово-економічні заходи державної підтримки туристичної інфраструктури, пільгове кредитування та оподаткування; якість системи страхування, ліцензування та сертифікації
	стримуючі	високий рівень податкового навантаження підприємств та споживачів; високі відсоткові ставки за залучені фінансові ресурси; політична нестабільність; валютні обмеження; політична та економічна нестабільність; екологічні та кримінальні ризики; низький рівень захищеності туристів під час перевезень та перебування у місцях відпочинку тощо
5. За тенденціями розвитку	динамічні	можуть мати різноманітну оцінку, значення, яке змінюється в часі та просторі: економічні, соціальні, екологічні і політико-правові; гостинність та сезонність
	статистичні	мають незмінне значення і включають: ресурсні, кліматичні, географічні, історико-культурні, антропогенні чинники

Джерело: сформовано автором на основі [8, с. 9-13; 13-15, с. 8].

У процесі виробництва та пропозиції цих послуг у готельному господарстві не створюються ані новий продукт, ані нова вартість. Аналіз характеру та змісту готельної діяльності дає змогу визначити її як господарську діяльність виробничої сфери, що виробляє та надає готельно-туристичні послуги, продаж яких дає реальні доходи [12]. Це визначає необхідність формування системи готельних послуг за умови акцентування уваги на видах діяльності готельного підприємства (рис.).

Рис. Організаційно-функціональний зв'язок видів діяльності готельних підприємств із потенційними споживачами готельних послуг (розробка автора)

Отже, особливість діяльності готельних підприємств та його ефективність визначається насамперед приналежністю готелю до конкретного типу закладів розміщення та кола споживачів, які вони обслуговують. А в основі їх діяльності необхідно постійно здійснювати ефективне управління структурою основних і додаткових послуг, які пропонує готельне підприємство, підтримувати високий рівень технологічного виробництва готельних послуг, дотримання комфорту та якості. Запропонований підхід відповідає найважливішій умові діяльності готелю – оптимізація прибутку, за умови максимально повного задоволення споживчих потреб клієнтів.

Висновки. Дієвість заходів, спрямованих на вдосконалення фінансово-економічного механізму управління діяльністю готельних підприємств, має ґрунтуватися на чіткій його організації. Як комплексна система, досліджуваний механізм повинен включати підсистеми формування та функціонування. Перша ґрунтується на створенні відповідних форм управління (методи, інструменти важелі, стимули), що направленні об'єкти управління групою суб'єктів на різних рівнях функціонування механізму (мікро-, мезо- та макрорівень). Враховуючи особливості діяльності готельних підприємств, в основу його побудови є бути покладено внутрішнє значення фінансово-економічних відносин та управління ними, а також – базові принципи процесу управління діяльністю готельних підприємств: ефективність, безперервність функціонування, адекватність, гнучкість, інноваційність, інтегрованість, збалансованість інтересів, об'єктивність та цілісність, своєчасність прийняття рішення.

Література

1. Свіда І.В. Регіональні механізми розвитку готельного бізнесу в умовах ринкової економіки : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук: спец. 08.00.05 "Розвиток продуктивних сил і регіональна економіка" / І.В. Свіда. – Ужгород. – 2008. – 22 с.
2. Мальська М.П. Організація готельного обслуговування : підручник / М.П. Мальська, І.Г. Пандяк, Ю.С. Занько. – К. : Вид-во "Знання", 2011. – 366 с.
3. Мунін Г.Б. Маркетинг туризму : навч. посібн. / Г.Б. Мунін, З.І. Тимошенко, С.В. Самарцев, А.О. Зміюв. – К. : Вид-во Європ. Ун-ту, 2005. – Ч. 1. – 324 с.
4. Ремеслова О.Л. Готельне господарство як об'єкт дослідження в умовах ринкової економіки / О.Л. Ремеслова. [Електронний ресурс]. – Доступний з http://www.nbu.gov.ua/portal/soc_gum/Vdnuet/econ/2009/pdf.
5. Мальська М.П. Готельний бізнес: теорія та практика : навч. посібн. / М.П. Мальська, І.Г. Пандяк. – К. : Центр навч. літ-ри, 2012. – 472 с.
6. Тетерюк О.Л. Підвищення ефективності надання послуг у туристському комплексі / О.Л. Тетерюк. [Електронний ресурс]. – Доступний з <http://s-journal.cdu.edu.ua/base/2008/v6/v6pp33-35.pdf>.
7. Пандяк І. Сучасний стан та проблеми розвитку бізнес-готелів в Україні / І. Пандяк // Вісник Львівського національного університету ім. Івана Франка. – Сер.: Економічна. – Львів : Вид. центр ЛНУ ім. Івана Франка. – 2008. – Вип. 24. – С. 224-229.
8. Кусков А.С. Гостиничное дело : учебн. пособ. / А.С. Кусков. – Изд. 2-ое, [перераб. и доп.]. – М. : Изд.-торг. корп. "Дашков и К^о", 2010. – 328 с.
9. Про затвердження Правил користування готелями й аналогічними засобами розміщення та надання готельних послуг: [наказ Державної туристичної адміністрації України: за станом на 16 березня 2004 р., № 19. [Електронний ресурс]. – Доступний з http://zakon2.rada.gov.ua/laws/main/nreg_z04.
10. Мальська М.П. Основи туристичного бізнесу : навч. посібн. / М.П. Мальська, В.В. Худю, В.І. Цибух. – К. : Центр навч. літ-ри, 2004. – 372 с.

11. Дядечко Л.П. Економіка туристичного бізнесу : навч. посібн. / Л.П. Дядечко. – К. : Центр навч. літ-ри, 2007. – 224 с.

12. Круль Г. Основи готельної справи : навч. посібн. / Г. Круль. – К. : Центр навч. літ-ри, 2011. – 368 с.

13. Ремеслова О.Л. Методичний підхід щодо оцінки задоволеності споживачів готельним продуктом / О.Л. Ремеслова // Торговля і ринок України : тем. зб. наук. праць. – 2011. – Вип. 26, т. 1. – С. 212-216. [Електронний ресурс]. – Доступний з <http://www.nbuv.gov.ua/portal/>.

14. Герасимчук З.В. Класифікація факторів розвитку регіонального ринку готельних послуг / З.В. Герасимчук, С.В. Сидорук // Економічні реформи. – 2011. – № 2. [Електронний ресурс]. – Доступний з http://www.nbuv.gov.ua/portal/Soc_Gum/Ekfor/2011_2/17.pdf.

15. Андронко І.Б. Організаційно-економічні аспекти розвитку готельного господарства регіону : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук: спец. 08.10.01 "Розміщення продуктивних сил і регіональна економіка" / І.Б. Андронко. – Харків, 2003. – 20 с.

Бакеренко Н.П. Особенности деятельности предприятий гостиничной индустрии

Исследованы особенности функционирования субъектов хозяйствования гостиничного бизнеса. Рассмотрены главные тенденции современного развития индустрии гостеприимства, факторы, которые влияют на эффективность финансово-хозяйственной деятельности предприятий гостиничной индустрии. Предложено, что в основу построения деятельности предприятий, которые предоставляют гостиничные услуги, должно быть положено внутреннее значение финансово-экономических отношений и управление ими, а также базовые принципы процесса управления деятельностью гостиничных предприятий (эффективность, непрерывность функционирования, адекватность, гибкость, инновационность, интегрированность, сбалансированность интересов, объективность и целостность, своевременность принятия решения).

Ключевые слова: финансово-хозяйственная деятельность, предприятия гостиничной индустрии, факторы формирования спроса на гостиничные услуги, виды деятельности гостиничных предприятий, потребители гостиничных услуг, финансово-экономический механизм управления.

Bakerenko N.P. Features of activity of enterprises of hotel industry

The features of the hotel businesses functioning have been researched. The main trends of modern hospitality industry and factors that influence the effectiveness of financial-economic activity of the hotel industry have been considered. It is proposed that the basis of the companies providing hotel services should be assigned the value of the internal financial and economic relations and management, as well as the basic principles of process management of hotel companies (efficiency, continuity of operations, adequacy, flexibility, innovation, integrity, balanced interests, objectivity and entirety, timeliness of decision-making).

Keywords: financial-economic activity, the hospitality industry companies, the factors creating demand for the hotel services, types of the hotel companies activities, consumers of the hospitality services, the financial and economic mechanism of management.

УДК 657.221

Здобувач *О.Б. Бобрович*¹ – Львівська КА

ПРОБЛЕМНІ АСПЕКТИ МЕТОДИКИ ЗДІЙСНЕННЯ АУДИТУ ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ СТРАХОВИХ КОМПАНІЙ

Наведено обґрунтування удосконалень методичних положень аудиту фінансової звітності страхових компаній. Розроблено практичні рекомендації щодо удосконалення аудиту фінансової звітності страхових компаній. Розглянуто послідовність проведення обов'язкового аудиту в Україні. Досліджено порядок перевірки фінансової звітності аудитором.

¹ Наук. керівник: проф. М.В. Корягін, д-р екон. наук.

Ключові слова: аудит фінансової звітності, страхові компанії, робочі документи аудитора.

Актуальність теми дослідження. Ефективне функціонування ринку страхування в сучасних умовах господарювання є запорукою забезпечення стійкого стану окремих суб'єктів господарювання та економіки держави загалом.

Позитивні показники розвитку страхового бізнесу за перше півріччя 2013 р. дають змогу робити позитивні прогнози щодо подальшого зростання показників розвитку даного сектору економіки. Так, порівняно з першим півріччям 2012 р., обсяг надходжень валових страхових премій зріс на 4752,4 млн грн (49,6 %), обсяг чистих страхових премій збільшився на 1459,6 млн грн (16,3 %). Основним фактором збільшення валових страхових премій, порівняно з першим півріччям 2012 р., стало збільшення обсягу валових страхових премій, зокрема, із добровільного майнового страхування (темпи приросту 58,2 %), зокрема зі страхування фінансових ризиків (темпи приросту 142,6 %), добровільного страхування відповідальності (темпи приросту 194,2 %), страхування життя (34,0 %). Питома вага чистих страхових премій у валових страхових преміях за перше півріччя 2013 р. становила 72,8 %, що на 21 в.п. менше порівняно з першим півріччям 2012 р. Рівень валових виплат, порівняно з аналогічним періодом 2012 р. (27,1 %), зменшився на 11,2 в.п. та становив 15,9 %. Таке падіння відбулося за рахунок майже незмінного обсягу страхових виплат у разі збільшення на 49,6 % надходжень валових страхових платежів [22, с. 1].

Ринок страхових послуг залишається найбільш капіталізованим серед інших небанківських фінансових ринків. Загальна кількість страхових компаній станом на 30.06.2013 р. становила 415, зокрема страхових компаній, що здійснюють страхування життя, – 62 компанії, страхових компаній, що здійснюють страхування видів, інших, ніж страхування життя, – 353 компанії (станом на 30.06.2012 р. – 446 компанії, зокрема страхових компаній, що здійснюють страхування життя, – 65, страхових компаній, що здійснюють страхування видів, інших, ніж страхування життя, – 381 компанія) [22, с. 1]. При цьому проведення аудиту фінансової звітності страхових компаній є одним із дієвих факторів реалізації ризикової функції страхування, завдяки чому відбувається швидке відновлення господарської діяльності, забезпечується неперервність процесу відтворення та мінімізуються ризики господарської діяльності економічних суб'єктів. У цьому контексті значно актуалізується питання розроблення науково обґрунтованих підходів до методики проведення такого виду аудиту.

Метою роботи є обґрунтування теоретичних, організаційно-методичних питань та розроблення практичних рекомендацій щодо удосконалення аудиту фінансової звітності страхових компаній, результати якого надають змогу її користувачам отримувати достовірну і неупереджену інформацію для прийняття виважених економічних рішень.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Питання теорії, методології, організації аудиту фінансової звітності розглянуто у працях вітчизняних вчених: М.Д. Білик [1], М.Т. Білухи [2], Ф.Ф. Бутинця [7; 8], Т.А. Бутинця [5, 6], Н.І. Дорош [11], Є.В. Калюги [12], М.Д. Корінька [13], О.А. Петрик [21], В.П. Пантелеєва [19], В.С. Рудницького [25], І.І. Сахарцевої [26], В.В. Сопка [27], В.О. Шевчука [29] та інших.